

TARIK BUĞRA • Dönemeçte

Ötüken Neşriyat, 1980-1987-1991-1994-1996-1997-2001 (7 baskı)

İletişim Yayınları 998 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 142

ISBN-13: 978-975-05-0235-4

© 2004 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1-7. BASKI 2004-2016, İstanbul

8. BASKI 2017, İstanbul

KAPAK Utku Lomlu

KAPAK FOTOĞRAFI Ara Güler

DİZGİ Remzi Abbas

UYGULAMA Hasan Deniz

DÜZELTİ İlker Uğur

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3

Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

TARIK BUĞRA

Dönemeçte

TOPLU ESERLERİ 4

TARIK BUĞRA 2 Eylül 1918 tarihinde Akşehir'de doğdu. İlk ve ortaokulu Akşehir'de okudu. İstanbul Lisesi'nin yatılı kısmında okurken bu lisenin yatılı kısmının kapatılması üzerine kaydını Konya Lisesi'ne aldırdı ve liseyi burada bitirdi (1936). Lise yıllarında Tark Nazım müstear ismiyle hikâye ve şiirler yazdı. İstanbul Üniversitesi Tıp ve Hukuk Fakülteleri'nde yarım bıraktığı öğrenim hayatını Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü'nde devam ettirdi, ama son sınıfta ayrıldı. Askerden sonra Şişli Terakki Lisesi'nde muallim muavini oldu. Akşehir'de çıkardığı *Nasrettin Hoca* gazetesi ile gazeteciliğe başladı (1949-1952). *Milliyet*, *Vatan*, *Yeni İstanbul*, *Haber* ve *Tercüman* gazetelerinde ve *Yol* dergisinde sanat sayfaları düzenledi, fıkralar yazdı, yazı işleri müdürlüğü yaptı. *Hisar* dergisi ve *Türkiye* gazetesinde de yazan Tark Buğra, 26 Şubat 1994 tarihinde İstanbul'da öldü.

Eserleri: **Hikâye:** *Oğlumuz* (1949), *Yarın Diye Bir Şey Yoktur* (1952), *İki Uyku Arasında* (1954), *Hikâyeler* (1964; yeni ilavelerle 1969). **Tiyatro:** *Ayakta Durmak İstiyorum* (1972), *Akümülatörlü Radyo* (1979), *Yüzlerce Çiçek Birden Açtı* (1979), *İbişin Rüyası* (1979), *Güneş ve Arslan* (1988). **Gezi yazıları:** *Gagaringrad -Moskova Notları* (1962). **Fıkra ve deneme:** *Gençlik Türküsü* (1964), *Düşman Kazanmak Sanatı* (1979), *Bu Çağın Adı* (1990), *Politika Dışı* (1992). **Roman:** *Siyah Kehribar* (1955), *Küçük Ağa* (1964), *Küçük Ağa Ankara'da* (1966), *İbişin Rüyası* (1970), *Firavun İmanı* (1976), *Gençliğim Eyvah* (1979), *Dönemekte* (1980), *Yalnızlar* (1981), *Yağmur Beklerken* (1981), *Osmancık* (1983), *Dünyanın En Pis Sokağı* (1989). **Senaryo:** *Zafer Gaye Değildir* (1993), *Sıfırdan Doruğa-Patron* (1994).

Her İnsana Bir Başka Sabah

Tanyeri nerdeyse ağaracaktı: Dağlar külrengi bir aydınlığın içinde kapkara yükseliyorlardı. Son yıldız vadinin üstünde bir yanıp bir sönüyordu. Şehir Kulübü'nün az ötesindeki caminin müezzini sabah ezanını okumaya başladı. Bu seste insanı küçük hesaplardan, hırslardan.. ve dertlerden utandıran bir şeyler vardı. Kulübün bahçesinde, havuzun kıyısında oturan doktor; “Trene yarım saat kaldı,” diye mırıldandı ve sırtını saran bir ürpertiden sonra gerindi:

Midede ekşiyen rakının genze vuran kokusu.. damaktaki pas.. göğsü daraltan, fersizleştiren pişmanlık.

Bu pişmanlığı iyi tanırdı o: Uykusuz geçen bütün gecelerinin, daha doğrusu çöp sepetine atılan zamanların başına kalkılışydı bu el ayak kesen pişmanlık. Bu pişmanlıkta, hattâ, içerdekilerin boşa giden hayatlarının da payı vardı; doktor onların vebâlini de benimsiyordu.

Dişleri gıcırdadı. Gene mırıldandı:

“Ödemede kolaylık. Ver bonoları, yüklen götür ıvır-zıvırını! Bu fikirsizliğin protestoları, hacizleri, icra mahkemeleri bakalım nasıl olacak?”

Sokağa açılan kemerli kapının önünden Fakir Halid günün hiçbir saatinde bozulmayan dengeli yürüyüşü ile ge-
cip gitti. İlçenin sayılı zenginlerindendi. Fakir lâkabını aşırı tutumluluğu yüzünden takmışlardı ona: Meteliğinin hesabını bilirdi. Doktor buruk buruk gülümsedi; “Yalnız parasının mı?” Dakikalarının hesabını da bilirdi: İşte, bütün mevsimlerde nasılsa öyle, sabah namazını kılacak, sonra da, gene her zamanki gibi, gidip dükkânını açacaktı.

Doktor kendi yaşayışındaki dağınıklığın sefaletini düşündü ve son bir zorlayışla alayı denedi.. alaya sığınmak istedi, “Allah kabul etsin, ağa.”

Tutturamadı ama: Düzenli, asıl önemlisi, hiçbir tutkuya yaka kaptırmamış, zamanın ve geçiciliğin korkusuna yenilip gelgeçler ile sapıtılmamış bir hayatı küçümseyerek avunmaya gönlü razı gelmiyordu. Üstelik, sever sayardı onu. Büyük bunalımlardan onun dükkânına.. ve hiçbir zaman, hiçbir konuda “ben” kokmayan sohbetlerine sığındıkları olmuştu.

Ve, zamanlarını har vurup harman savuruşundaki kepa-zeliği umursamamak ona göre değildi; çünkü doktor temizlik, dürüstlük ve arınma çabası isteyen aşkı tadmıştı bir kere.

Bir handı burası. Sağ dip köşeyi Şehir Kulübü tutuyordu. Dik açının bir kenarı, iki bilyardo masalı kocaman bir salon. Daha uzun olan öteki kenarda da “içerisi” denilen ve poker oynanan bir büyücek oda, mutfak, kahve ocağı, lokanta ve okuma odası. Han iki katlıydı. Öteki yerleri terziler, şekerciler, doktorlar, ziraî donatım ve geçen ay kurulan Demokrat Parti tutuyordu. Avlusu büyük bir dikdörtgendi. Tam ortada şadırvanlı bir havuz, onun çevresinde de, sonradan, kulüp için yaptırılmış çimento bir pist vardı. Şadırvanın ve pistin kıyılarına çiçekler ekilmişti. Ayrıca akasya ağaçları da vardı.

Akasyalar Mayıs sabahının serin esintileri ile pır pır titreşiyorlardı. Sekiz tane idiler ve bunları saymak ne kadar kolaydı. Hattâ, akasyaların fark edilmeleri ve sayılmaları gereklidir, diye düşünülerek dikilmişler gibi bir sıralanışları vardı: Dört köşede birerden dört tane, ikişerden dört de pistin giriş yerlerinde.

Ama akasyaların sekiz tane olduğunu, günlerini, hattâ gecelerini Kulüp'te geçiren sersemelerin bir teki bile bilmezdi. Doktor bir gün, Operatör Cevdet Bey'e, tek mi, çift mi oynar gibi sormuştu; "Bil bakalım kaç akasya var burada."

Ve Operatör Cevdet Bey de, o tipik umursamazlığı ile; "Başka işin mi yok senin doktor," demişti. Başka iş!

Görmedikten, duygulanmadıktan sonra başka iş ne olabilir ki? Oysa, Cevdet Bey'in kliniği de nah orada, sekizinci akasyanın sekiz adım ötesinde idi.

Sonra doktor ötekilere de sordu aynı şeyi. Hiçbiri bilmiyordu. Aralarında meraklanıp saymaya kalkışan da çıkmadı. Kimi gülüp geçti, kimi omuzlarını silktilti. Ama hepsi de "Teşrifat Nâzırı"nın alıştıkları tuhafliklarından bir yenisi saydı bunu. Oyunda zor duruma düştü mü ona soruyorlardı artık: "Kaç akasya var avluda doktor."

Saatına baktı: Trene yirmi beş dakika kalmıştı. Ama Cevdet Bey hâlâ poker masasında idi ve elbette hâlâ kaybediyordu. Kızını, kayıpla uykusuzluğun büsbütün donuklaştırdığı, çökerttiği bir yüzle karşılayacaktı. Oysa Handan'a, özellikle bu dönemde dinç, güleç, güven veren bir ilgi gerekti.

Doktor bunu düşünür düşünmez şadırvanın fiskiyesindeki mika topa baktı: Fıskiye topla bitmez tükenmez oyununu oynuyordu. Top, su ile birlikte ve onun üzerinde yükselip alçalıyor, kurtulmak, düşmek ister gibi çırpınıyordu. Düştüğü de olurdu; ama dibe doğru daralan tel kafesin içine. Ve su, bir iki dokunuştan sonra onu yeniden kapar, son-

suz oyununa yeniden bağlardı. Doktor, bir gün, paydos çayını içtikleri sırada, yanındakilere şadırvanı, asıl da suyu ve topu göstermişti.

“Tıpkı Kulûbe benziyor.”

Gülmüşlerdi. Veteriner de; “Ne lâf,” demişti.

Doktor, bu hatırlayışla dudaklarını kemirdi ve hırsıyla mırıldandı: “Ne lâf!...”

Su ile topun bu oyununu çok şeye benzetiyordu.. hayata benzetiyordu. Handan’ı düşünmediğine kendini inandırarak direndi bunda; “Lâf ya, düdüğüm”. Ve ekledi: “Benzer, ya.”

Sıçrar gibi ayağa kalkıverdi ve bağırды:

“Mehmed!”

Mehmed Çavuş sarı kırmızı yüzüyle göründü:

“Buyur doktor bey.”

“Olmadı mı daha?”

Çayı soruyordu. Mehmed Çavuş’un, gönlünce demlenmeden yandım Allah vermeyeceğini de bilirdi. Bu yüzden de, o daha “beş dakke!” derken ekledi:

“En iyisi madensuyu getir sen bana.”

Özürünü de söyledi:

“Zehir gibi ağzımın içi.”

Gelen su ile ağzını çalkaladı. Bir iki yudum içti:

“İçeridekilerden ne haber?”

“Tadı yok be doktor bey.”

Sadece Cevdet Bey’in durumunu anlamak istemişti; cevap da ona göreydi. Esnedi, gerindi ve hiçbir zaman beline oturmayan, ilk giydiği günün dışında kimsenin de ütülü görmediği pantolonunu çekti; sonra içeri girdi:

Arka sokağa bakan duvar boyunca, tavana yakın sıralanan küçük pencerelerin buzlu camları ağarıyordu. Lâmbanın ışığı turunculaşmıştı. Odayı dolduran sigara dumanları da süt mavisi idi. Tepsi orada, operatörün sağ gerisinde, tam ışığın altında duruyordu: Su bardakları yarı-yarıya dolu. Biri dok-

san altılık, öteki kırk dokuzluk iki rakı şişesi boş. Piyaz tabağındaki sirke, zeytinyağı kalıntısında iki, üç maydanoz yaprağı ve bir soğan parçası yüzüyor. Öteki tabakta şiş kebabından bir yağ parçası kalmış. Tepside, dökülen suların biriktiği yanda birkaç leblebi.

Yüzler de tepsiye göre: Uçan sarhoşluğun kalıntıları. Eşya ya kadar sinen çöküntü.

“Bırak artık, ağabey.”

Operatör ona bomboş gözlerle baktı. İstenen anlamı beceremeyen bozuk bir gülümseyiş:

“Bitiyor zaten.”

Sesin yapamadığını eliyle anlatmayı denedi; önündeki zavallı bozuk paraları gösterdi; sonra gırtlığını temizledi:

“Beş el kaldı.”

“Yetişemeyeceğiz.”

Kâğıtlar dağıtılmıştı. Açacak parası yoktu; bakmadan “pas” dedi. Ama herkes pas deyince duramadı, baktı. Kumarın çok denenmiş gaddarlığı: Üç beş gelmişti. Aynı bozuk gülümseyişle ve utana utana nükte yaptı:

“Daha önceleri neredeydiniz?”

“O senin dediğin şarkıdır, operaatür.”

Bunları, önündeki para tomarlarını derin bir sevgi ve şehvetle okşayıp duran veteriner, gerdanını pek kibarca kıvrarak söylemişti; operatör yerine, uzata uzata operaatür deyişi de Cevdet’in bir içki masasında opera müziğini övmek enayiliğinde bulunmuşandı.

Cevdet çene kemiklerini oynatacak gücü bulabildi ve alıp bakmaya gerek görmediği kâğıtlarının üstüne kocaman elini pat-pat diye vurarak “pas” dedi. Bir gözünü Kurtuluş Savaşında kaybeden, aradan yirmi beş yıl geçtiği için de artık “Kör Muallim” diye anılan öğretmen Sait oyunu açmıştı. Veteriner boğa gibi güreledi:

“Rest.”

Birinin önünde üç buçuk, dört lira, ötekinde ellilikler, yüzlükler, onluklar harman olmuş. Kör Muallim, doktorun içini burkuveren bir gülümseyişle;

“Olsun be baytar. Ver tek kâğıt,” dedi ve ekledi: “Gün ola harman ola.”

Veterinerin dinlediği bile yoktu: Hakarete uğramışlığı taklit ediyor, güya burnundan soluyordu;

“Benim karşımda konuşmayacaksınız. Yoksa şiddetle te'dip ederim.. rest!”

“Bırak zevzekliği de ver tek kâğıt.. gördük işte. Üç yüz yetmiş kuruş restim.”

“Bunun için mi yoruyorsun beni? Tu sana.”

Veteriner onun istediği ve hırsı fersiz bir umutla beklediği kâğıdı açık olarak fırlatıp atarken kendisinininkileri de açiverdi:

“Renk!”

“Çüşüş!”

Kör Muallim aldığı kartı ötekilerle karıştırıp duruyordu: Ağır ağır file edecek, gecenin belki de tesellisini bulacaktı; o değilse bile, son heyecanı tadacaktı. Onun “renk” deyişi ile birlikte, öyle bir baktı, öyle bir “çüş” çekti ki, doktor dahil, gülmeden yapamadılar. Veterinerin karşısındaki son kale de düşmüş, oyun, bitimine iki el kala mayna olmuştu. Mehmed Çavuş da çayı tam zamanında getirdi.

“İçiver de çıkalım ağbey.”

Cevdet masada sabahlayan ve yalnız çok para değil, çok şey kaybeden o değilmiş gibi görünmeye çabalıyordu artık; sordu, hem de Dünya'da sâdece onu düşünürmüşçesine:

“Vaktinde mi gelecek?”

Doktor ağzındaki çayı yutarken başını salladı.

“Telefon ettin mi?”

Doktor gene başıyla evetledi. Çayını çabuk içti:

“Çıkalım.”

Çıktılar. Cevdet şadırvanda yüzüne bir iki avuç su serp-ti. Mendiliyle kurulanırken doktor da fiskiyeye bakıyordu:

Şehir Kulübü.. içerdeki acayip savaşı.. Handan.. ve ken-disi.. her şey, her şey; İnsan'ın macerası işte buna benzerdi: Su, bilinmeyen kaynaklardan.. tepelerden geliyor, bu fiski-yelerden fışkırıyor, üstündeki topu da kendi yükseliş, alça-lışlarına uyduruyordu. Top kurtulmak için çırpınıp durur-du. Kurtulduğu da olurdu. Ama dibe doğru daralan tel ka-fesin içine. Bu yüzden de su, alçalışlarında ona sağından so-lundan dokunur, çok uğraşmadan da gene kapar, gene ken-di oyununa bağlardı. Ve su kendi kendisini yenileyip durur-ken şadırvanın havuzu dolar, oradan da başka yollara geçer, çiçekleri, sebzeleri, ağaçları sulamaya giderdi. Doktor, ır-maklar, dereler, çaylar göller ve denizler için söylenen bir sözü düşünüyordu:

“Aynı suda iki defa yıkanılmaz.”

Top akıp giden, beraberliği bir an süren sulara bağlıydı. Aynı kader; ama hepsi de doğar doğmaz yok olan, bir daha geri getirilemeyecek, kendileri ile hesaplaşamayacak sayı-sız ve sonsuz etkenler!

“Zavallı insan.. boş hayat.”

Kapıda bekleyen faytona doğru yürürlerken mırıldan-mıştı.

“Ne dedin?”

“Yok bir şey ağbey!”

Nalların tek düze türküsü başlamıştı... bir ninni; ama ölüm uykusuna, kesin ayrılış ve bitişe ninni gibi. Oysa Han-dan'a gidiyorlardı. Doktor, birdenbire Fakir Halid'i düşün-dü: Bu iş onun için böyle değildi; bambaşka şarkıydı bu; fis-kiye ve –top– belki onun için de vardı; ama bambaşka bir yorum için; diriltin, dik tutan, alını açık, onurlu bir yorum için. Doktor, kendisini de –bütün ötekiler gibi– sünepe, pı-sırık, böceksi buluverdi:

“Dönüşte çayı onunla içmeliyim.”

Gene mırıldanmıştı. Ama, bu sefer işitmedi Cevdet.. bu kadar yakinken, omuz omuza iken; ceketlerinden buram buram tüten nikotin kokusu genizlerine çarparken.

Operatör konuşmuyor, konuşacağı da benzemiyordu. Başını öne eğikti; kamburu çıkmıştı. Yüzünün solukluğu ve çizgileri şimdi, pembe beyaz şafak ışıklarında daha bir dokunaklı, daha da acındırıcı idi. Handan'ın babası ama, ondan önce ağabey dediği arkadaşı:

“Ne kadar kaybettin?”

“Aaaaam sende.”

Yılmadı ama bu sesin trajik bezginliğinden; direndi:

“Ne kadar?”

Operatör başını ağır ağır çevirdi; yorgun, tazeliklerini çoktan yitirmiş ve bütün umutlara yabancılaşmış gözler!

Bu gözler artık sadece acıma bekliyor, yaralara dokunulmasın, deşilmesin, irinler akıtılmasın istiyordu. Doktor, onları görmemesini sağlayacak diye, bir sigara yaktı:

“Ne kadar?”

“Tut ki, bin.. veya iki bin. Ne değiştirir bu?”

“Ne kadar?”

Cüzdanını çıkardı: Bir yüzlük, birkaç onluk.

“Sekiz yüz yetmiş lira.”

“Dört maaşım benim. Kimden almıştın?”

Bu sorunun cevabı çok, çok daha zor olmalıydı; başını çevirirken mırıldandı:

“Eczacıdan.”

Doktorun içi kaskatı oldu.

“Uzat ellerini.”

Birdenbire ve emreder gibi söylemişti bunu. Operatör bir şey düşünmeden yaptı istenileni: İnce, uzun ve oynak, üstleri gergin parmakları vardı; bir operatör için bulunmaz şeylerdi bunlar. Ama titriyorlardı:

“Titriyor.”

“Bu geceden.”

Cevdet ilk defa, hem de uzun süreden beri ilk defa hırslı ve iddiacı idi: Ellerinin onurunu, her şeyini koruyordu. Doktor içini çekti:

“Sen bilirsin. Yazık ama. Güç bulunur bu eller. Evvelki gün, pensi alırken de gördüm. İlk gören ben değilim diye de korkuyorum. İki paralık bir fituk için ta ile kadar gideler çıkmaya başladı.”

Cevdet’in avurtları oynadı. Sonra başı düştü.

Bu hikâye akıl almaz bir aptallıktan başka bir şey değildi. Doğru; karısı, Handan’ın üvey anası, Cevdet’in hayatından bir fırtına, bir deprem gibi geçmişti. Böyle har vurup harman savuran bir kadın daha görülmemiştir; Cevdet’in nesi var, nesi yoksa silip süpürüp gitti. Ölümü bir başka yıkım olmuştu. Cevdet’in gülünç pokerciliği ve anlamsız içkiciliği ondan sonra başlar. Doktor onun Celâl’e, en azından sekiz, on bin lira borçlandığını biliyor, ama eczacının neden bu kadar hatır gönül sayar davrandığını çok daha iyi biliyordu. Bu günler doktorun, hayatında ilk defa “para” diye çene kemiklerini oynattığı günlerdir:

Savaş bitmiş, buğday altın değerine ulaşmıştır. Köylü, sigaranın, rakının en pahalısına saldırıyor.

Köyünde elektrik yok, elektrikle çalışan buzdolabını vurduğu gibi tatar arabasına, kağınsına evine götürüyor, teldolap yerine kullanıyor. Sağlığına düşkünlüğü de buna göre artmış; vara yoğa doktora dayanıyor; “Bi iğne yapiver bana da doktor bek,” diyor. “Bir şeyin yok.. aslan gibisin,” diyen doktordan hiç mi hiç hoşlanmıyor. Rakıyı, sigarayı karaborsaya düşürmüş, aburcuburlu sarhoşluğunun ağırları, sızıları, kesiklikleri önemli hastalık sayılsın, önemsensin ve iyileştirilsin istiyor. Meyhaneciler, orospular ve doktorlar için, doktor işbirliği sayesinde eczacılar için ganimet ve yağma

sofrası ortada. İçi razı olanlar, iki paralık serum fizyolojik ile servet yapıyor. Ama, iflâh olmaz ukalâlar da var. Operatör Cevdet de bunlardan biri ve Doktor Şerif de ona bu yüzden “ağabey” demiş.. dost bilmiş, arkadaş bilmiş onu. Handan sonraki hikâye.

Gerçi Cevdet hatırı sayılır bir servet yapmıştı. Ama, bu yüzde yüz bıçağının ve bileğinin hakkı idi; işinin sayılı ustalarındandı o. Kendisine, yâni Doktor Şerif Bey’e gelince, “hökumat doktoru” idi Şerif. İki yüz lirayı bulmayan maaşına yaratılışı ile bağlıydı. Bu yaratılış da, sorumluluk, ödev, görev, onur gibi bütün erdemleri kendi kendisiyle bir hesaplaşma sayardı. Gittikçe para yapacak yerde, gittikçe dara düştü, sonunda; “Kitap ısmarlamaz oldun, doktor bey,” veya; “uğramaz oldun doktor bey, yeni plâklarımız geldi,” de-dirtmeye başladı.

Şimdi şimdi “para” diyordu ya, gidişatını değiştirmeye de zerre hevesi yoktu. Düşünmüyordu bile bunu. Her şey, en sonunda, kendi kendini azarlayış ile bitiyordu. Bu da öyleydi işte; Cevdet’e parayı kendisi versin isterdi.. isterdi.. o kadar. Bilirdi çünkü aynı durumların birbirini kovalayıp gideceğini.. ve kendisinin para edinmek için kılını kıpırdatmayacağını.

Geri kalan bir kilometrelik yolu tek kelime konuşmadan, kendilerini arabanın yaylarındaki sallantılara bırakarak ve nalların seslerini dinleyerek geçtiler. Onlar inerken tren de üç yüz metre kadar öteki virajı dönüyor, selâm düdüğünü öttürüyordu: Üzerlerinden geçip gidecekmiş gibi geliyordu.

* * *

Tanyeri nerdeyse ağaracaktı. Dağlar külrengi bir aydınlığın içinde kapkara yükseliyorlardı. Orhan gerindi ve son yıldızı gördü; bir yanıp bir sönüyor ve sanki, trenle birlik-

te gidiyordu. Saatına baktı; “Tehir yoksa, yarım saat sonra tamam.”

Kompartıman arkadaşı da uyanmıştı.

“Pencereyi açabilir miyim?”

“Elbette.”

İçeriye Orhan’ın bütün ömründe ilk defa duyduğu bir serinlik doluverdi, yayla havası. Havlusunu, tıraş takımını aldı; musluğa gitti:

Diploma.. staj.. askerlik.. ve ilk memuriyet, ilk tâyin. Yaş yirmi beş, İstanbul’dan ilk ayrılış. Ama, gururu, kendine güveni ve bütün durumlarda ilk basamakları hop diye atlattırırken “İstanbul çocuğu” niteliklerini orada bırakmadan.. onlarla beraber. Ve çarpıcı yakışıklılığı ile.

Yüzünü sabunlarken ıslık çalıyordu. Neşeli bir havaydı bu; danslı, müzikli bir komedi filminden kapmıştı. Oradaki delikanlı da tıraş olurken aynı havayı söylüyordu: Sevgilisi ile buluşacaktı; hayatından memnundu. Dünya tozpembeydi onun için. Kalbin heyecanını bastıran memnuniyet! Belki benciller bilir bunu.

Tıraşı bittikten sonra epey baktı aynaya. Son olarak da yakasındaki Hukuk Fakültesi rozetini güzelce silip parlattı.

Yol arkadaşı yaşlıca bir mülkiye müfettişi idi. Orhan kompartımana döndüğü zaman pencereden bakıyordu:

“Güzel yerler,” dedi. “Zengin de. Belli.”

“Bana da epey övdüler.”

Adam oturdu:

“İlk memuriyet için önemlidir bu. Ben, kendi hesabıma öyle yerler gördüm ki, memurların hemen hemen hepsinde tek avuntu olarak içki ve kumar kalıyordu. Bir de çekiştirmeler, çekişmeler ve beş para etmeyen hasetler, düşmanlıklar. Şansınız varmış.”

Orhan penceredeydi. Bir yeşil vâdide, tepelerin eteğinde ovaya doğru kurulmuş olan kasaba artık seçiliyordu: